

LAHTI KUKONKOSKI

Kukon myllyn eli Kukonkosken myllyn paikallistaminen

Kunta: Lahti
Kiinteistörekisteri nro: 398-28-7-128
Peruskartta: 3111 03 LAHTI
Koordinaatit: 6758497.50, 424621.27 (ETRS-TM35FIN), n. 72,5 (N60)

Johdanto

Hollolan historiassa (1975) mainitaan, että vuonna 1905 Hollolassa oli ”Kukon mylly, joka kuului Oskar Idille”. Lahden paikannimistö -kirjan (1994) mukaan Kukonkosken mylly oli Hollolan Okeroisten kylässä Porvoonjoen kosken, *Kukonkosken* tuntumassa. Koski on ollut ja on ilmeisesti edelleen *Kukonkosken tilan* (398-406-7-128) kohdalla. Tila on aikoinaan nimetty kosken mukaan. Perimätiedon mukaan mylly olisi ollut tilan pohjoispuolella.

Samassa teoksessa kerrotaan myös, että entisten *Kukonkoskenpeltojen* kohdalla on ollut Okeroisten Yli-Kartanon mylly. Kukonkoskesta n. 600 m koilliseen päin sijaitsee Nikulan (Nikkilä) kantatalo n:o 1, jonka historia ulottuu ainakin 1500-luvulle asti. Tila jaettiin vuonna 1754 kahtia, Nikulaan ja Heikkilään, jotka merkittiin maarekisteriin vuonna 1835. Heikkilä liitettiin Hollolan Okeroisten Yli-Kartanoon 1870-luvulla. Nikula sijaitsi alun perin Okeroisten pohjoisella kylätontilla, mutta siirtyi nykyiseen paikkaansa Porvoonjoen niemekkeeseen luultavasti vuonna 1905. Todennäköisesti Kukonkosken mylly on tuo Kukonkoskenpeltojen kohdalla ollut mylly, joka yhdistetään Heikkilän kautta Yli-Kartanoon.

Nykyisten kyläläisten muistitiedon mukaan Kukonkosken tilalla asui 1900-luvun alkupuolella ”Iitin Paavo” eli Paavo Id, jonka jälkeen tila myytiin Haikkalan perheelle ja 1930-luvun lopulla Amanda Hartikalle.

Tarkastuskäynti 25.8.2011

Kukonkosken myllyn oletetulle paikalle tehtiin tarkastuskäynti 25.8.2011. Kukonkosken tilan (398-28-7-128) eteläpuoliselta tontilta (398-28-36-11) löytyi lipputangon juurelta vanha, harmaa myllynkivi (h. n. 135 cm, k. n. 17 cm), joka oli siirretty sinne Leevi Hartikan entiseltä tontilta (398-28-36-12). Perimätiedon mukaan myllynkivi on alun perin ollut Kukonkosken tilan kohdalla jokirannassa. Myllynkivestä on lohjennut melko iso pala pois, joten se on todennäköisesti heitetty pois myllystä käyttökelvottomana. Muita myllyn osia tai rakenteita ei tarkastuskäynnillä havaittu.

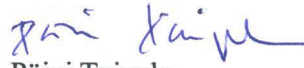
Näiden tietojen perusteella voidaan sanoa melko varmasti, että Kukon mylly on ollut olemassa ainakin 1900-luvun alkupuolella. Luontevin paikka myllylle olisi Porvoonjoen Kukonkoski, joka sijaitsee Kukonkosken tilan tuntumassa. Mylly on ollut käytössä ehkä vain lyhyehkön aikaa, jolloin siitä ei ole jäänyt karttoihin merkintää. Okeroisten itäosat liitettiin Lahteen vuonna 1933 ja 1956. Kukonkosken tila kuuluu vuonna 1956 Lahteen liitettyyn alueeseen.

Lahdessa 23.9.2011,

Esko Tikkala

vs. amanuenssi

Päivi Taipale

vs. maakuntatutkija

Lahden kaupunginmuseo/Päijät-Hämeen maakuntamuseo

Liitteet: Karttaote, Kuvaliite

Tiedoksi: Museovirasto, Hämeenlinnan toimipiste
Keskusarkisto

Peruskarttaote

0 1 km

Kukkonkosken myllyn todennäköinen paikka

6758497.50, 424621.27, n. 72.5
(ETRS-TM35FIN), (N60) (keskipiste)

Peruskarttaote

3111 03 LAHTI

1 : 20 000

Maanmittauslaitos
Perus- ja käyrä CD:t Häme 2001

Kuvaliite

Kuva 1. Myllynkivi lipputangon jalkana. Kuva lännestä.